

Dövblinde Torbjörn ryter ifrån

6 november 2023

Foto: Torbjörn Svensson, Sophie Petersson

Tvåbarnspappan Torbjörn Svensson beviljades dövblindtolk vid ett jubileum på sin gamla skola i Hässleholm samt vid sin sons födelsedagsfirande på Laserdome i Helsingborg. I tolkbokningen angav Torbjörn Hässleholm C samt Helsingborg C som startplatser för respektive uppdrag, för att få ledsagning från stationen till aktuell plats. En sträcka på ungefär 500 meter vardera. Ledsagningen är något som alltid ingått i tolkuppdragen tidigare, men nu tvärvänder Tolkcentralen och menar att ledsagning inte längre ingår.

Det känns som att Tolkcentralen har slutat jobba för oss, att de struntar i att vi måste ha varandra. Vad händer?! Jag blev irriterad, frustrerad och undrade varför säger Torbjörn i en intervju med Teckenrapport.

Tolkcentralens enhetschef Veronika Larsson svarade i ett mail till Torbjörn:

Här kommer svar på din fråga om varför vi inte längre kan ledsaga från stationen till uppdraget. Tolkcentralens uppdrag enligt 8 kap. 7 § hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), förkortad HSL, är att utföra tolkning för barndomsdöva, dövblinda, vuxendöva och hörselskadade. Tolkcentralen ansvarar inte för hjälpmedel, så som ledsagning, som en kommun inom regionen har ansvar för enligt 12 kap. 5 § HSL.

Ledsagningen från Hässleholm C till skolan skulle alltså bokas separat via kommunen. Torbjörn bokade istället tolk för kommunikation med busschauffören från stationen till skolan, varpå han fick ett nej från Tolkcentralen, som menade att det räknades som ledsagning.

Okej, då vill jag veta om ni menar att det inte räknas som kommunikation när jag vill prata med en hörande busschaufför? Tolkcentralen svarade aldrig mig på den frågan, berättar Torbjörn.

Den 25 oktober fick Torbjörn träffa Veronika personligen, efter ett krav från hans sida. Veronika förtydligade under mötet att ledsagningen innebär stora ekonomiska kostnader, som egentligen är kommunens ansvar.

Jag upplevde inte att hon lyssnade på mig, att hon sa saker som inte är sanna. Till

exempel som att det är jättedyrt för tolkcentralen att lägga timmar på ledsagning, vilket också leder till att andra dövblinda går miste om tolktimmar, berättar Torbjörn.

Jag brukar boka tolken fem minuter före och efter ett uppdrag för att lösa ledsagningen, det är en väldigt kort tid och jag vet att jag inte får använda tolken till ledsagning vid exempelvis promenader utan att det måste ske i anslutning till ett tolkuppdrag. Det ska ingå i en tolkbokning och den lilla ledsagningen behöver jag för att kunna lösa min delaktighet, tillägger Torbjörn.

Torbjörn har 40 timmars ledsagning varje månad från Helsingborgs kommun, som han prioriterar till tillfällen när han tar promenader, handlar mat eller spelar golf. Att behöva använda dessa timmar till korta 500-meters transportsträckor som från Helsingborgs C till Laserdome, tycker Torbjörn är rena vansinnet. Han skriver på sin Facebook-sida att han känner det som att Region Skåne "slängde in mig under bussen, med hjärta och själ".

Torbjörn uttrycker: Det finns ingen chans att kommunen jobbar med så korta ledsagningar. Då tänker Tolkcentralen att de kan fakturera kommunen för timmarna men jag vet att kommunen inte vill det för att det är för dyrt.

Torbjörn är också orolig att sådana fakturor från Tolkcentralen till kommunen ska påverka hans nuvarande ledsagningstimmar negativt.

Torbjörn funderar vidare, hur det ska gå för dem som inte har beviljats ledsagning via kommunen, sådana som Sophie. Hur ska de kunna ta sig dit där dövblindtolken finns om de inte har rätt till ledsagning? Ett onödigt moment 22 som uppstår när kommuner och regioner inte kan samarbeta, som resulterar i mer utanförskap för dövblinda.

Dövblinda idag har svårt att beviljas ledsagning från sina respektive kommuner, något som Sophie Petersson upplevt. Hennes 20 ledsagningstimmar per månad drogs bort när hon flyttade till Linköping. Anledningen var att en ny ansökan måste göras när man flyttar till en ny kommun. Den nya ansökan som Sophie gjorde avslogs och hon står idag helt utan ledsagning. Anledningen till avslaget var att Sophie antas kunna klara sig själv i hemmet och att hon klarar att jobba på heltid. Sophie menar att ja, hemma klarar hon sig, ledsagningen behöver hon utanför hemmet och på arbetsplatsen.

Från Höganäs kommun har Torbjörn 20 timmars kontaktperson i månaden, som enbart används till tid med barnen. Timmar som förut varit fler men som minskats. Torbjörn överklagade beslutet till förvaltningsrätten, som avslog överklagan och står på kommunens sida. Torbjörn anmälde kommunen till IVO för misskötsel, men anmälan avslogs då de hänvisade till förvaltningsrätten. Torbjörns yngsta son Hugo, 7 år, frågade Torbjörn "Vill de inte att vi ska ses, pappa?".

Tolkcentralen måste sluta ändra på reglerna av ekonomiska skäl och i stället jobba uppåt och påverka politiker och tjänstemän så att de kan fixa mer pengar. Fem minuter här och fem minuter där, blir till slut fler regler och mer begränsningar. Jag vill inte leva så, jag måste vara delaktig i samhälle, jag måste få känna att jag får tolk för jag har *rätt* att få tolk och jag har *rätt* att få vara en del av samhället, avslutar Torbjörn.

Maria Norberg

nyhet@teckenbro.com

Fördjupning: Eugenik

6 november 2023

Stockholms Dövas Förening tillsammans med Dövas Kulturarv och Allmänna arvsfonden har producerat åtta informationsfilmer med dövtermen. Filmerna kan ses med svensk undertext. Eugenik är den sjunde av de åtta dövtermerna.

Döva tolkar på teaterscenen i

Irland

6 november 2023

Foto: Adobe stock

I Irland har ett projekt satsat på att göra teatern mer tillgänglig och inkluderande för döva. Projektet heter ISL Deaf Translations Project, där ISL är en förkortning för Irish Sign Language.

Konstnären och dövtolken Lianne Quigley har i projektet lett ett team som erbjudit tolkade föreställningar av tre olika produktioner. Produktionerna var föreställningarna "Hothouse," "This is You" och "Once in a Lifetime."

Tolkarna bestod av två döva och fyra hörande tolkar. I projektet inkluderas de döva tolkarna som aktiva deltagare på scenen. Det var Lianne som tog initiativet till projektet. Hon är döv och växte upp med ISL som sitt första språk. Många hörande teckenspråkstolkare har, till skillnad från döva tolkar, ISL som sitt andra språk.

Denna metod kräver noggranna förberedelser och samarbete. Tolkarna studerade manuset i veckor och hittade tillsammans passande ISL-tecken och uttryck för att förmedla varje karaktärs fysiska egenskaper och nyanser. Under föreställningen satt de hörande tolkarna framför de döva tolkarna på scenen och bistod med signaler för innehåll och tempo i föreställningen. Detta sätt att använda dövtolkare på scenen i stället för att använda hörande teckenspråkstolkare visade sig vara framgångsrikt. Döva teaterbesökare uppskattade och hyllade det arbete som tolkarna gjorde.

Projektet uppmärksammades av Dublin Fringe Festival. Festivalchefen David Francis Moore tror att detta sätt att tolka föreställningar kommer att utvecklas och hoppas att det blir en del av hur teatersällskap skapar och presenterar sina verk. Festivalen planerar att leverera fler tolkade föreställningar i framtiden.

För Lianne är projektet viktigt för att främja tillgänglighet och inkludering. Hon betonade vikten av att sprida medvetenhet om denna tolkningsmetod på scenen. Projektet har öppnat nya dörrar för teater vad gäller inkludering och tillgänglighet.

Tine Hedin

nyhet@teckenbro.com

Danska regeringen ger döva en ursäkt

6 november 2023

Foto: Adobe stock

Den 11 september i år bad den danska regeringen döva om ursäkt. Ursäkten framfördes av Social-, bostads- och äldreministern Pernille Rosenkrantz-Theil och riktades till de döva som placerats inom gamla special- och mentalvården och utsatts för missförhållanden och övergrepp.

Pernille framförde ursäkten på Comwell Bygholm Park i Horsens och den livestreamades på ministeriets webbplats. Teckenspråkstolkning fanns tillgänglig både på plats och i livestreamingen.

Förra året publicerades en utredning av special- och mentalvården mellan åren 1933-1980 på den danska regeringens webbsida. I utredningen har man kommit fram till att nästan 30 000 barn, ungdomar och vuxna utsattes för missförhållanden och övergrepp under statens vård. Bland dessa personer fanns döva, dövblinda och hörselskadade. Personerna överlämnades ibland av sina föräldrar till dessa institutioner utan att få någon förklaring. Utredningen visar också att några av personerna utsattes för våld, försummelse, sexuella övergrepp, tvångssteriliseringar samt tvångsintagning på obestämd tid.

Istället för att blunda för tidigare misstag, vill regeringen lära sig av dem. Nu får dessa personer en ursäkt från regeringen. Pernille sa i sitt tal att detta är "ett av de mörkaste kapitlen i Danmarks historia."

Danmarks Dövas Förbund tackade för ursäkten och hoppas att regeringen inte bara kommer att använda utredningsrapporten och ursäkten för att se bakåt, utan också för att blicka framåt. Danmark har egentligen förbundit sig att garantera att alla människor har rätt att leva ett så normalt liv som möjligt med samma rättigheter och möjligheter som alla andra, genom att ratificera FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning. Dövförbundet anser att det

än idag inte är verkligheten, med tanke på hur döva barn och teckenspråket behandlas idag. Förbundet hoppas att regeringen inte ska behöva be om ursäkt en gång tid framöver.

Mona Riis

nyhet@teckenbro.com

SPSM-dagarna 2023

6 november 2023

Foto: SPSM

Specialpedagogiska skolmyndigheten, SPSM, samlade nyligen sina medarbetare från skolor runt om i landet för den årliga SPSM-dagarna. Evenemanget, som ägde rum den 31 oktober till 1 november, hölls på Conventum i Örebro.

Årets moderatorer för evenemanget var Alexandra Royal, lärare vid SIMA folkhögskola i Örebro, och Beston Kalefa, ungdomscoach med inriktning på mänskliga rättigheter vid Tegelbruket i Örebro.

Under de två dagarna erbjöds deltagarna ett program fyllt med föreläsningar och seminarier. Den första dagen fokuserade på SPSM:s gemensamma uppdrag, regeringens skolpolitik, de drivande krafterna bakom skolverksamheten samt det viktiga skoluppdraget. En höjdpunkt var en filmintervju med skolministern Lotta Edholm. Medarbetare fick också möjlighet att berätta om sitt dagliga arbete utifrån de fyra aktörsrollerna: kunskap, rättighet, stöd och utveckling. Under den första dagen fanns även seminarier på agendan, bland annat om specialpedagogiska stöd och specialskolans roll.

Medarbetarna avslutade dag ett med en gemensam middag på Conventum där de kunde dela sina erfarenheter och knyta nya kontakter.

Dag två fortsatte med en föreläsning om framtidsvision, följt av nya seminarier som till exempel "Hur SPSM på olika sätt bidrar till lösningar för elever att få en

likvärdig utbildning av hög kvalitet.” Även intresseorganisationer ledde seminarium.

Evenemanget utgjorde en möjlighet för SPSM-skolorna att samla sig, diskutera aktuella ämnen inom utbildning och utbyta kunskap.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

SDRs föreningsforum genomfördes i helgen

6 november 2023

Foto: SDR

Den 27-28 oktober arrangerade Sveriges Dövas Riksförbund, SDR, ett föreningsforum för sina anslutna föreningar med fokus på medlemsmodellen. Forumet kunde genomföras eftersom SDR fått ett anslag från Socialstyrelsen för att motverka ofrivillig ensamhet.

Totalt kom det representanter från ungefär 20 distriktsorganisationer och lokalföreningar till SDR:s föreningsforum i Örebro. Utöver dessa fanns också representanter från Sveriges Dövas Pensionärsförbund, SDP och Sveriges Dövas Ungdomsförbund, SDUF på plats.

Åsa Henningsson, SDR:s förbundsordförande, berättade att fokuset på medlemsmodellen innefattade att skapa möjligheter för att fler ska kunna engagera sig ideellt eller delta i olika ideella verksamheter.

Helgen inleddes med att Angeli Sjöström Hederberg från Processrum introducerade begreppet *medlemsmodell* och förkortningen ARIA som står för Attrahera, Rekrytera, Introducera, Aktivera. Medlemsmodellen är ett etablerat och välfungerande arbetssätt gällande medlemsutveckling.

Därefter hade deltagarna olika workshops resten av dagarna där de diskuterade om hur de kan värva nya medlemmar, få medlemmar att engagera sig samt behålla de medlemmarna man redan har.

Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Polisbil dödade en döv man

6 november 2023

Foto: Unfiltered with Kiran

I staten Louisiana, USA, dog Caleb Chappetta, en döv 38-åring man, efter en krasch vid en korsning med en polis-SUV den 20 oktober.

Polisen, BRPD, sa att polisfordonet fick en rapport via telefonen om att det var någon som sköt mot en polis cirka tre kilometer bort. Då ville poliserna i SUV:en skynda sig dit och skulle precis svänga mot rött i en korsning. Precis vid svängen mötte de en svart Chevrolet Impala som tillhörde Caleb och det blev en dödskrasch där sex ytterligare bilar också var involverade.

Vid kraschen kastades Caleb ut och dog på plats av sina skador. Polisfordonet kraschade sedan i en stolpe och poliserna fördes sedan till sjukhuset. En massa bildelar, stora som små, var utspridda längs korsningen. En av poliserna kom ut från sjukhuset två dagar senare och det finns ingen rapport kring den andra polisens status.

I en nyhetsrapport stod det att polisen kan ha kört uppåt ca 130 km/h när de kraschade med Calebs bil. Enligt samma rapport så hade varken Caleb eller poliserna säkerhetsbälte på sig.

Polisen sa att de hade aktiverat sirener och ljus precis innan korsningen men enligt vittnen i området så hörde de inte sirener när SUV:en kom till korsningen.

Polisen som körde kan stå inför en anklagelse om vårdslöst mord när

distriktåklagaren utreder.

Jade Osbeck & Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

Försämrad tillgänglighet för döva i Lettland

6 november 2023

Foto: Adobe stock

I Lettland känner sig majoriteten av de döva inte inkluderade i samhället, enligt en studie utförd av Lettlands Dövförbund. Det främsta skälet är bristen på tillgång till relevant information, såsom regeringsbeslut, valprogram och stadsplanering.

Den informationen som finns är inte tillgänglig med bildmaterial eller teckenspråksöversättning. Därför uppmanar förbundet att det bör finnas teckenspråkstolkare vid offentliga evenemang med deltagande av högt uppsatta politiska ledare som till exempel presidenten eller premiärministern.

Under pandemin upplevde de döva att de fick bättre tillgång till information, eftersom teckenspråkstolkare alltid var närvarande vid presskonferenser och vid andra officiella meddelanden. Nu när pandemin avtagit är problemet återigen tydligt. Många döva känner sig som främlingar i samhället. Hälften av de tillfrågade anser att de inte har tillgång till tillräcklig information. 60% säger att deras möjligheter att delta i demokratiska processer är starkt begränsade.

Dövförbundet har kontaktat både premiärministerns och presidentens representanter och begärt att teckenspråkstolkning ska erbjudas vid alla offentliga evenemang.

Tine Hedin

Svenska dövidrottsförbundet firar 110-årsjubileum

6 november 2023

Foto: SDI

Svenska Dövidrottsförbundet, SDI, kommer att fira sitt 110-årsjubileum den 6 november 2023 med ett spännande digitalevenemang. Förbundet bildades den 6 november 1913 och har under åren haft en betydande inverkan på dövidrottsrörelsen i Sverige.

Evenemanget kommer att erbjuda en nostalgisk resa genom SDI:s 110-åriga historia och förbundets viktiga roll inom dövidrotten. En exklusiv jubileumsfilm kommer också att visas, vilket ger tittarna möjlighet att ta del av förbundets resa och de olika prestationerna.

Alla är inbjudna att delta i det digitala evenemanget som kommer att direktsändas den 6 november från klockan 19.00 till 20.00 på SDI:s Facebooksida. Fördelen med att ha evenemanget på SDI:s Facebooksida är att sändningen kommer att vara tillgänglig för alla och det krävs varken ett eget Facebook-konto eller anmälan för att titta.

Evenemangets program innehåller bland annat öppningstal av SDI:s ordförande Alexandra Polivanchuk, en presentation om dövidrottshistoria med Urban Mesch, visning av SDI:s jubileumsfilm samt avslutningstal med Alexandra.

SDI hälsar alla välkomna att delta i firandet av SDI:s 110 år av dövidrottsförbundets framgångar och betydelse den 6 november.

Mona Riis

Döva i Sydafrika riskerar att feldiagnostiseras

6 november 2023

Foto: Adobe stock

I Sydafrika står döva inför utmaningar när de ska söka vård inom den offentliga hälso- och sjukvården. Utmaningarna innefattar förlängda väntetider och kommunikationsproblem, vilket kan leda till felaktig diagnostik och behandling. Trots att teckenspråk nyligen blev ett av Sydafrikas officiella språk, upplever döva fortfarande svårigheter när de interagerar med vårdssystemet.

Lynette Victor från det nationella dövinstitutet betonar att mottagnings- och väntrum på offentliga vårdinrättningar inte är anpassade för döva, vilket gör det svårt för döva att få adekvat vård. Många döva har dessutom begränsade kunskaper i Sydafrikas teckenspråk vilket ytterligare komplicerar kommunikationen med sjukvården kring symtom och medicinsk historik.

Offentliga hälso- och sjukvårdsinrättningar erbjuder inte alltid teckenspråkstolkar. När teckenspråkstolk erbjuds känner sig en del döva ändå obekväma med att dela känslig medicinsk information. Detta problem kan vara särskilt allvarligt när döva söker vård för psykisk hälsa.

Mosala Makhetha från Sydafrikanska dövförbundet påpekar att felaktig medicinering och felaktiga recept är vanliga till följd av dessa kommunikationssvårigheter. Han uppmanar hälsodepartementet att prioritera dövas kommunikationsbehov och föreslår att modern teknik, såsom digitala skärmar, visuella köhanteringssystem och skriftliga instruktioner, kan installeras på vårdinrättningar. På så sätt kan kommunikationen underlättas för döva i väntrummen.

Hälsodepartementets talesperson Foster Mohale säger att departementet aktivt arbetar med en plan för att se till att döva personer får rättvist tillträde till hälso- och sjukvård. Denna plan inkluderar att utbilda vårdpersonal, särskilt kliniker, i

grundläggande teckenspråk för att förbättra kommunikationen. Vissa vårdcentraler erbjuder redan tolktjänster för att underlätta läkarens arbete och för att se till att döva patienter får adekvat vård.

Tine Hedin

nyhet@teckenbro.com